

Guide til etisk refleksion - et værktøj til læger

Som læge står du ofte over for komplekse etiske udfordringer, hvor der ikke findes en entydig løsning. Denne guide er udviklet som et praktisk værktøj til medlemmer af Lægeforeningen og skal hjælpe dig med at strukturere din etiske refleksion i seks trin.

Du kan anvende guiden selvstændigt, men refleksion bliver ofte mere nuanceret i dialog med kolleger.

En systematisk etisk refleksion sætter dig i stand til at begrunde din handling rationelt.

I mange situationer vil der ikke være tid til grundig refleksion. Her kan du med fordel bruge modellen retrospektivt. Det kan give vigtig læring og gøre det lettere at gå systematisk til værks i fremtidige situationer.

Vi udvikler løbende guiden, og den vil blive udbygget med supplerende materiale som f.eks. case-baserede eksempler på systematisk etisk refleksion samt en kort introduktion til medicinsk etik og etisk analyse og vurdering.

Trin 1. Skab overblik

Skab overblik over den etisk udfordrende situation og de vigtigste etiske problemstillinger. Overvej blandt andet:

- Hvad er de centrale elementer i sagen - lav evt. en kort beskrivelse? Hvad gør situationen vanskelig: Er det svært at gennemskue, hvad der bør gøres? Er der modsatrettede hensyn? Står noget i vejen for at du kan gøre det, situationen kræver af dig?

Trin 2. Indsaml relevant information

Få en klar forståelse af de faktuelle omstændigheder.

Spørg dig selv:

- Hvilken relevant medicinsk viden foreligger? Er der nogle relevante kliniske retningslinjer?
- Hvilke sundhedsretslige regler er relevante: Eksempelvis regler om samtykke eller tavshedspligt?
- Hvilke etiske retningslinjer er relevante i denne sammenhæng: Eksempelvis Lægeforeningens etiske principper eller lægeløftet?
- Er der behov for at indsamle yderligere information?

Trin 3. Identificer de berørte parter og deres interesse

Hvem påvirkes af den beslutning, som du står overfor at skulle træffe, og hvilke interesser har de, som det er relevant at tage hensyn til?

Overvej for eksempel:

- Hvad er patientens ønsker, værdier og eventuelle tidligere tilkendegivelser? Er patienten habil? Kan patienten have skiftet mening?
- Hvem er ellers berørt: pårørende, sundhedspersonale, andre patienter, samfundet eller fremtidige generationer? Hvilke for situationen relevante interesser og præferencer har de?

Trin 4. Kortlæg handlemuligheder og konsekvenser

Kortlæg forskellige relevante handlemuligheder, som du har i situationen. Prøv at forudse deres mest sandsynlige konsekvenser på både kort og lidt længere sigt.

Overvej blandt andet:

- Hvilke handlemuligheder er der? Er der alternative løsninger - tænk kreativt og ud af boksen?
- Hvilke konsekvenser vil forskellige valg have for de involverede parter og deres interesser?

Trin 5. Udfør en etisk analyse og vurdering (eksempler er ved at blive udarbejdet)

1. Identificer de etiske værdier og principper, der er på spil, og hvilke overordnede etiske principper og forpligtelser, der er de centrale.

Overvej blandt andet:

- Hvilke etiske værdier som f.eks. respekt for autonomi og selvbestemmelse, godgørenhed, ikke-ska-devolden og retfærdighed er på spil?
- Hvordan skal værdierne vægtes?

2. Afvej fordele og ulemper ved de mulige handlinger. Gør det i lyset af gældende lovgivning, centrale etiske teorier, principper og retningslinjer samt de involverede parter interesser.

Overvej blandt andet:

- Hvilken handling tilgodeser de vigtigste interesser, værdier, principper og hensyn?
- Hvad er alt i alt det bedste valg i den konkrete situation?

Trin 6. Træf en beslutning

Tag en velovervejet beslutning baseret på din refleksion. Sørg for, at den er fagligt, juridisk og etisk velbe-grundet.

- Del beslutningen med relevante parter, herunder kolleger og patienter.
- Vær åben for dialog.
- Evaluer forløbet - hvad kan du lære til fremtidige situationer?